

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра географії та туризму

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ С. БОРЖАВА
(БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН) ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ У
ШКІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ**

ІЛЛЕШ ГЕРГЕВ АНДРІЙОВИЧ

Студент IV-го курсу

Освітньо-професійна програма: ГЕОГРАФІЯ

Спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник: **ІЖАК ТІБОР ЙОСИПОВИЧ**

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Завідувач кафедри географії та туризму: **МОЛНАР ЙОСИП ЙОЖЕФОВИЧ**

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра географії та туризму

Кваліфікаційна робота

**ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ С. БОРЖАВА
(БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН) ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ У
ШКІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студент IV-го курсу

ІЛЛЕШ ГЕРГЕВ АНДРІЙОВИЧ

освітньо-професійна програма: ГЕОГРАФІЯ

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

Науковий керівник: **ІЖАК ТІБОР ЙОСИПОВИЧ**

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Рецензент: **МОЛНАР ЙОСИП ЙОЖЕФОВИЧ**

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Берегове
2025

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ СЕЛА БОРЖАВА	8
2. ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СЕЛА БОРЖАВА ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ.....	9
3. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕЛА БОРЖАВА ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ	16
3.1. Рельєф, тектонічна та геологічна будова	16
3.2. Клімат	16
3.3. Гідрографія	16
3.4. Ґрунтові умови	18
3.5. Рослинність	18
3.6. Тваринний світ	19
4. ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕЛА БОРЖАВА	20
4.1. Чисельність населення та її зміна у часі	20
4.2. Народжуваність та смертність, природний приріст.....	21
4.3. Склад населення	25
4.3.1. Склад населення за віком та статтю	25
4.3.2. Національний склад.....	27
4.3.3. Релігійний склад	27
4.3.4. Склад за освітою	28
4.3.5. Структура сімей	29
4.3. Міграція	30
5. ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ У ВИКЛАДАННІ ГЕОГРАФІЇ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ	32
ПІДСУМКИ	36
ВИСНОВКИ.....	38
РЕЗЮМЕ	39
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	41
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ.....	43
СПИСОК ТАБЛИЦЬ	44
ДОДАТКИ	45
ПОДЯКА.....	48

ДЕКЛАРАЦІЯ	49
-------------------------	-----------

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Földrajz és Turizmus Tanszék

**NAGYBORZSOVA (BEREGSZÁSZI JÁRÁS) LAKOSSÁGÁNAK
DEMOGRÁFIAI JELLEMZÉSE ÉS A TÉMA FELHASZNÁLÁSA AZ
ISKOLAI FÖLDRAJZOKTATÁSBAN**

Szakdolgozat

Készítette: ILLÉS GERGŐ

IV. évfolyamos földrajz

szakos hallgató

Témavezető: IZSÁK TIBOR

*(a földrajztudományok kandidátusa, docens,
a Földrajz és Turizmus Tanszék docense)*

Recenzens: MOLNÁR JÓZSEF

*(a földrajztudományok kandidátusa, docens,
a Földrajz és Turizmus Tanszék docense)*

TARTALOM

BEVEZETÉS	7
1. NAGYBORZSOVA FÖLDRAJZI FEKVÉSE	8
2. NAGYBORZSOVA ÉS KÖRNYÉKÉNEK TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉSE	9
3. NAGYBORZSOVA ÉS KÖRNYÉKÉNEK TERMÉSZETFÖLDRAJZI	
JELLEMZÉSE	16
3.1. Domborzat, földszerkezeti és geológiai felépítése	16
3.2. Éghajlata	16
3.3. Vízrajza	16
3.4. Talajviszonyok	18
3.5. Növényvilága.....	18
3.6. Állatvilága	19
4. NAGYBORZSOVA NÉPESSÉGFÖLDRAJZI JELLEMZÉSE	20
4.1. A lakosság száma és annak időbeni változása.....	20
4.2. Születések és halálozások, természetes szaporulat.....	21
4.3. A lakosság összetétele	25
4.3.1. A lakosság kor és nem szerinti összetétele	25
4.3.2. Nemzetiségi összetétel.....	27
4.3.3. Vallási összetétel	27
4.3.4. Oktatás és végzettség szerinti összetétel	28
4.3.5. Családszerkezet	29
4.4. Migráció	30
5. A TÉMA FELHASZNÁLÁSA A KÖZÉPISKOLAI FÖLDRAJZOKTATÁSBAN ...	32
KÖVETKEZTETÉSEK.....	36
ÖSSZEFOGLALÁS.....	38
REZÜMÉ (ukrán nyelven)	39
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	41
ÁBRÁK JEGYZÉKE	43
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	44
MELLÉKLETEK.....	45
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	48
NYILATKOZAT	49

BEVEZETÉS

Szakedolgozatunk témájául Nagyborzsova lakosságának demográfiai jellemzését választottuk. A község demográfiai képét az elmúlt szűk huszonöt esztendő leforgása alatt több társadalmi folyamat is alakította, az utóbbi évek folyamán a 2019-ben kitört Covid-19 világjárvány és a 2022-es orosz invázió. Ukrajna területén a legutolsó népszámlálást 2001-ben tartották meg, azóta Nagyborzsova lakossági összetétele jelentős átalakuláson eshetett át. Habár számos munka született már a községről, de mivel az utóbbi évek során nem jött létre olyan munka, amely Nagyborzsova lakosságának demográfiai helyzetével foglalkozna így a téma aktualitása jelenleg kézen fekvő.

A kutatásunk fő célja jellemezni Borzsova lakosságát napjainkban, továbbá egy átfogó képet kapni a korábbi évek során végbement demográfiai folyamatokról. E jellemzés végrehajtásához elsőként minél bővebben szeretnénk felmérni a község jelenlegi lakosságát, akik jelenleg itthon tartózkodnak személyesen, amelyet terepi módszer alkalmazásával szeretnénk végrehajtani. A felmérés során egy kérdőívet (1. melléklet) használnánk fel, amelyben a jelenlegi lakosság összetételét tudjuk vizsgálni. Továbbá a korábbi évek folyamán végbement demográfiai folyamatok (születések, halálozások, migráció) feljegyzet adatai kerülnének jellemzésre.

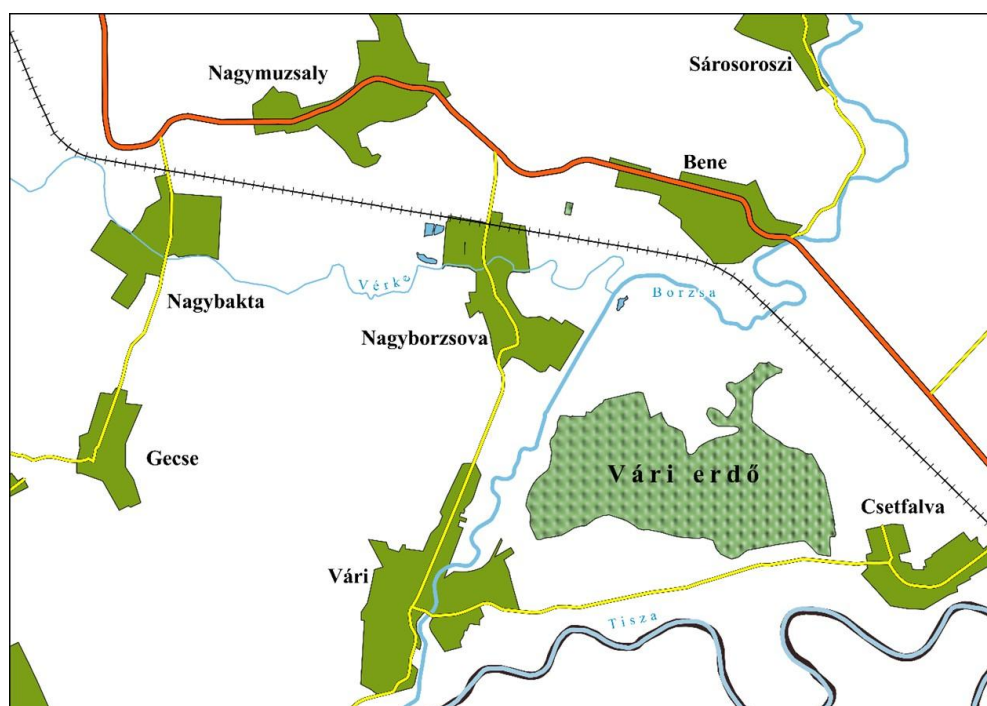
Nagyborzsova egy szorgos falu, ahol az élet sosem áll meg, ennek köszönhetően a felmérések ideje alatt a lakosság zöme munkahelyén tartózkodhat, amely során a felmérésből kimaradhatnak, ami a kutatás pontos eredményét eltorzíthatja és nem ad pontos végeredményt.

Elvárásunk szerint a lakosság demográfiai képe negatív tendenciákat fog eredményezni, az előző évekhez viszonyítva, amelyek mögött a korábbi évek negatív folyamatai állnak.

1. NAGYBORZSOVA FÖLDRAJZI FEKVÉSE

Nagyborzsova Kárpátalján, Ukrajna legnyugatibb megyéjében elhelyezkedő magyar lakta község. Kárpátalján belül közigazgatásilag Nagyborzsova a Beregszászi járásban, azon belül a Beregszászi kistérségben található. A Borzsa-folyó jobb partján fekszik a járási központtól 11 km-re. Az Ungvár-Munkács-Rahó országúttal egy kilométeres bekötőút köti össze (Botlik-Dupka, 1993). Földrajzi koordinátái: é.sz. 48° 09' 10" ", k.h. 22° 43' 32" (OpenStreetMap, 2025), területe: 2,53 km² és a tengerszintfeletti magassága: 114 méter. (<https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyborzsova>, 2025).

Nagyborzsovát több község is határolja (1. ábra), de csak három községhez vezet közvetlen úthálózat. A községtől északkeletre Bene (3 km), északnyugatra Nagymuzsaly (3 km) és délről pedig Vári (3,5 km). A település határában halad el a Bátyú–Királyháza–Taracköz–Aknaszlatina-vasútvonal. Legközelebbi határátkelőhelyek Nagyborzsovához az Újlak-Tiszabecsi és az Asztély-Beregsurányi. Mindkét határátkelőhely Magyarországra biztosít átkelést.

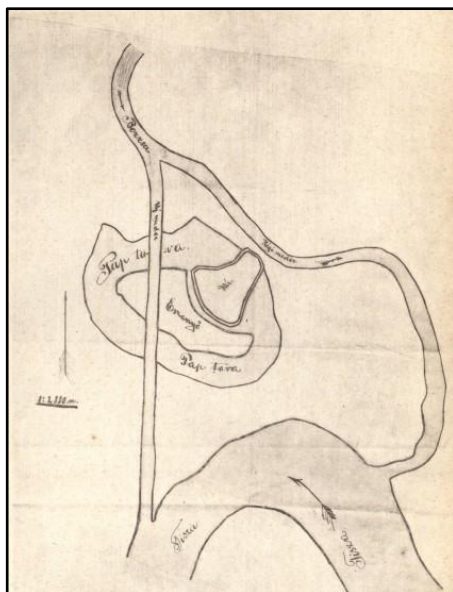

1. ábra. Nagyborzsova és szomszédos települései (saját szerkesztés, 2025).

2. NAGYBORZSOVA ÉS KÖRNYÉKÉNEK TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉSE

Nagyborzsova a jelentős történelmi múlttal rendelkező egykori Bereg-vármegyei település, amely a Borzsa-folyó jobb partján jött létre. A település ősi múltjához és alapításához a szarmata lovasnomád népcsoportot hozza összeköttetésbe Zágoni Á. Károly. Maga a település neve szláv eredetű. A település neve névátvitellel képződhetett, a Borzsa havasokban eredő Borzsa-folyóról, amely a település mellett halad el. Egyesek a magyar nyelvtani szakirodalomban a település és a vár nevének eredetét nem a folyóhoz kötik, hanem egy személyi névhez. Azonban Benkő Lóránd a víznevet tartja régebbinek (Benkő, 2003). Helységnévbe a Nagy-előtagot 1904-ben kapta az országos helységnévrendezés során (Mező, 1999; Zágoni, 2005; Sebestyén, 2010).

A szlávok letelepedésével indult meg az ipar és a kereskedelem. E letelepedés idején épülhetett a vár, amely Salanus (Zalán) bolgár fejedelem birtokában volt. A vár a Borzsa- és a Tisza-folyónál épült 500 méternyire a torkolattól (2. ábra). A vár védelméhez jelentősen hozzájárultak a természeti adottságok. Északról és keletről a Borzsa-folyó nyújtott védelmet, délről a Tisza-folyó, nyugatról, pedig az „Eszenyő”-sziget (területe nagyjából 2,3 hektár volt), a teljes körű védelem megerősítéséhez a „Pap-tava” nyújtott védelmet, amely körülvette a várat és a szigetet is. További biztonságot a „Szépasszony-dombja” erőd biztosított, amely őrállomásként szolgált a vártól északra 7 km-re a Vérke parton (Sipos, 1910).

2. ábra. Borsova vár vázrajza (Zágoni,2005).

A lakóházak e tájon, a mai Vári és Borzsova területére terjedhettek ki (3. ábra). A lakóházak, rendszerezetlenül, szórványosan épültek, amelyeket a következő képen ír le Sipos Zsigmond: *”A város határa igen nagy területre tolódhatott ki, miután itt is épült 5-6 ház, ettől 100-200 lépésre amott is pár ház; a várhoz közel sűrűbben, attól távolabb mindinkább ritkábban tömörítve”*(Sipos, 1910, p 8).

3. ábra. Borzsova földvár Vári határában (Szarka, 2023).

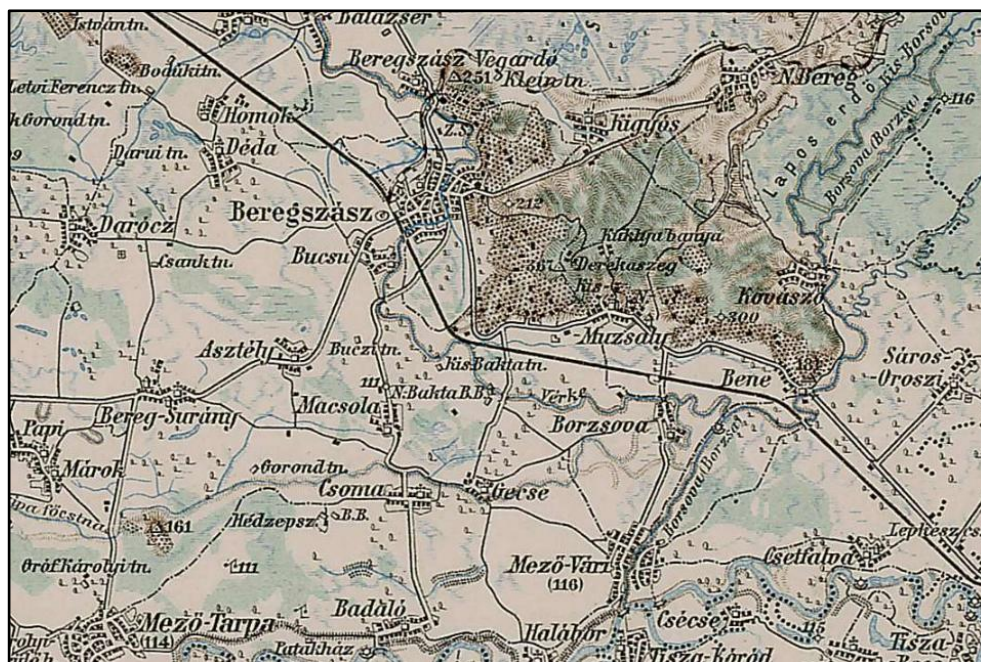
Árpád vezér megérkezésekor várat, belterjes ipart és kereskedelmet talált. Anonymus is említést tesz Salanus bolgár fejedelemről, amelyben leírja, hogy a 903.esztendőben a vár már a fejedelem keze alatt volt. Árpád a várat megtámadta és három napig ostromolta, melyet bevétele után lerombolt. A honfoglalást követő időszakban a fejedelemségeknek nem volt szándékukban a várat visszaépíteni, mivel még a honfoglalás javában zajlott. A honfoglalás befejezésével Árpád a területet magának választja, amely a Tisza-Bodrog-Ugocsa vidékére esik, ami halban és vadban gazdag, termékeny talajú terület volt (Sipos, 1910; Anonymus).

Géza fejedelem az uralkodása alatt felvette a kereszténységet, amelynek fő célja a különböző törzsekből származó népek egyesítése volt. Ez a döntés nem volt a legegyszerűbb mivel az előző nomád életmódot felhagyván és részben önként, részben kénytelenségből, de alkalmazkodniuk kellett a nyugati életstílushoz. A külpolitika háttérbe szorult és Géza a külső támadások vagy az esetleges belviszályok ellen erődítményeket emeltetett, vagy a

leromboltokat újjá építtette. A Borsovai-vár, hogy akkor épülhetett-e újra nincs rá bizonyíték, de viszont István király uralkodása alatt már a vár újból állt, melyet Borzsova-vármegyének (Comitatus de Borsova) neveztek. Borzsova-vármegye a megalakult megyeközpontok közül kulcsfontosságú szerepet töltött be, mely vármegye és egyházi központ is volt, amelyet a borzsovai főispán, azaz a comes de Borsova vezetett (Lehoczky I. kötet, 1881). István uralkodása alatt a városi élet fellendült. Halálát követően több herceg is megfordult: Béla 1046-ban, Géza 1064-ben, majd 1095-ben Álmos herceg is. A vármegye területét Kutesk-kun vezér dúlta fel 1085-ben, de magát a várat szabadon hagyták és nem támadták meg (Sipos, 1910).

Ifjabb királyság központja Borzsova-vármegye, ezen belül is a borsavai vár, amelyet IV. Béla birtokolt. Béla mindent megtesz, hogy a vármegye olyan fejlettségi szintre fejlődjön, hogy az felvegye a versenyt a király székhelyével. E korra tehető, hogy Borzsova fénykorát éli. A fénykor végét az 1242-es tatárjárás hozta el, amelyben a vár is teljesen megsemmisült. A megmaradt lakosság elhagyta ezt a területet, amelyet IV. Béla népesített be újból. A tatárjárást követő időszakban a vármegye központ Beregre került, amelyről a megyét is elnevezték. Bereg fejlődésével egyidejűleg Borzsova is lassan fejlődött a várrom körül. Borzsováról és a vármegyéről a XIV. század kezdetétől a század második feléig semmilyen említés nem található. A XIV. század során kaphatta meg Borzsovát a Borzsovay család, amelyről írásos feljegyzések is maradtak. Borzsova 1372-ben már biztosan a család fennhatósága alatt van. A terület mindössze egy tanya szerű birtok lehetett (Sipos, 1910). Első írásos említés Borzsováról, mint önálló település, 1321-ben volt, amikor a borzsovai papot megemlíti a beregi papok társaságában, 1333-ban Kozma lelkész pápai tizedadó lerovásával 3 garast fizetett (Lehoczky III. kötet, 1881).

A Borzsa jobb partján létrejövő birtok délkelet irányban a folyó irányába helyezkedik el (4. ábra, 12. old). A birtok akkori lakossága 100 főre tehető. A lakosságot a Borzsovay család, jobbágyaik és cselédek alkották. A XV. században a birtokon található nemesség mindössze a Borzsovay család, s az ezt követő időszakban bukkannak fel más származású nemes családok is a Borzsovay család által, beházasodással. Kis mértékben volt megfigyelhető a kereskedelem, az ipar jól működött. 1506-ban Borzsovay János és Péter zálogba adta azt a hidat Daróty Mártonnak, amely összekötötte Bereg és Ugocsa megyét, melynek határa a Borzsa-folyó volt. Borzsovában összpontosult a Váriból, Beregszászból (akkori Lupretháza), és Orosziból vezető országút. Az országút eltérő volt a maihoz képest mivel Beregszásztól elindulva Kismuzsalyból, Borzsovára, s majd Borzsován át lehetett eljutni Orosziba (Sipos, 1910).

4. ábra. Nagyborszova terjedelme 1910 körül.

Forrás: <http://lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/topo/200e/40-48.jpg>.

Borzsova terjedelme a XVI. században egyezett az 1910-es terjedelmével (4. ábra). Az egykori „strázsa”-háztól kezdődött és a „harcásasteleknél” végződött. A települést négy negyedre osztották fel: I. negyed a falu nyugati oldalának a déli része, II. negyed a nyugati oldal északi része, III. negyed a keleti oldal déli része, IV. negyed pedig a keleti oldal északi részén volt. Az Oroszy család házasságkötése a Borzsovayakkal a XVI. század folyamán a településen lévő családi negyedek névmódosulásához vezetett. Az I. és II. -ből jött létre a Borzsovayoknak az I. és II. szakasz, III. szakasz pedig Oroszy csetérnek lett elnevezve. A XVI. századra oly sok nemes található a községben, hogy az ügyek lebonyolítására kénytelenek küldeni időszakonként egy nemesi bírót és három esküdtet. A XVI. század folyamán a következő nemesi családok találhatók meg a településen: Arkay, Bardóczy, Bartha, Borbély, Csáthy, Daróczy, Filesdy, Halábory, Kántor, Kóródy, Kozma, Lakatos, Lánczy, Losy, Mokcsay, Marthon, Mikolay, Mindszenty, Motzok, B. Nagy, Nyárady, Papp, Penyigey, Peres, Siti, Szalay, Tarpay (Sipos, 1910)

Ahogy a község lakossága is növekedett, úgy voltak újabb földterületeket földművelés alá, amelyeken a következő haszonnövényeket termesztették: búza, rizs, árpa, s később kukoricát is. A kása termesztése volt a legalkalmasabb az akkori elnedvesedett talaj által. A Thököly-féle mozgalom alatt a község kásában rótt le a rá eső részét. A meglévő földterületek aránya a következő volt: 70% erdő, 20% legelő és a maradék 10% pedig művelés alá vont

földterület. Borzsován a sertésenyésztés volt az elterjedt. Török uralom alatt a tatárok a településen fel-fel bukkanva maguk után pusztítanak. 1566-ban Sulejmán nagyvezér tatárjai a községet felperzselik és nemeseket hurcolnak magukkal, akiket szörnyű rabszolgasorsba kényszerítenek. 1599-ben újból rabolnak és pusztítanak a községben (Sipos, 1910).

XVII. század. A században gyakoriak a birtokváltások, az aránytalan népességmozgás, sok a zálogba és alzálogba adott jószág, amelynek következményeként gyengült a gazdaság. Az akkori eseményeknek politikai okai voltak, amelyeket a lengyel, német, török és tatár hordák okoztak időközönként. Az ingatlanok ára rohamosan csökkent, a néptől a jószágokat ellopták. A kereskedelem és az ipar nem működött a legjobban. A nemesség kifosztását követően egyeseket elraboltak és magas váltságdíj ellenében szabadon engedték. A nagy értékű váltságdíjat saját birtokukkal tudták kiváltani, vagy a rokonság összefogva segített kifizetni azt a bizonyos összeget, amelyet követeltek az elrabolt személy szabadon bocsátásáért. Lengyelek 1652-ben „látogatást” tesznek a településre. Váltságdíj ellenében Borzsova megmenekül, hogy felperzseljék és kirabolják. A váltságdíj összege 50 forint volt, amelyet hat nemes finanszírozott: Borzsovay Miklós, Toboly István, Pál Deák, Szobonya Ferenc, Bartha Pál, Pongrátz Boldizsár. 1657-ben ismét betörnek a lengyelek és a Tiszaháti-járásban néhány községet felgyújtanak, köztük Borzsovát is (Sipos, 1910).

Rákóczi Ferenc szabadságharca alatt a község nemessége és lakossága Rákóczit támogatta a forradalom kezdetétől a végéig. Több nemes is bizalmasává vált Rákóczinak. Kajdy Istvánt a 1704-ben lovasezred parancsnokává, Vay Ádám főudvarmesteré s majd generálissá teszi. 1709-ben tartott megyei közgyűlésen, amit Borzsován tartottak Varju Györgyöt nemesi bírónak választják (Sipos, 1910).

XVIII. században a tatárok ismét támadásokat hajtanak végre és 1717-ben a falut kifosszák s felégetik. 1741-ben a faluból két lovas és huszonhét nemes vesz részt az osztrák öröklődési háborúban. A lovasok felfegyverzése költséges volt így egy lovas felfegyverzéséhez 5-8 nemesnek kellett összefogni. 1742-ben felüti a fejét a pestis járvány és két évig pusztít a faluban. A század folyamán két összeírás is született. 1749-ben az első összeírás mezőgazdasági statisztikákat foglal magába, amelyben leírja, hogy Borzsova fő foglalkozása az állattenyésztés, gyümölcstermesztés továbbá még a halászat, vadászat és a földművelés volt megfigyelhető, de csak kismértékben. Állattenyésztés során főként a sertésenyésztés volt a legelterjedtebb, de még tenyésztettek szarvasmarhát és lovat is. Az alma, dió, szilva és körte volt a legszélesebb körben elterjedt gyümölcs, amit termesztettek. A második összeírás 1772-ben ment végbe, amikor összeírták a falu birtokosságát (Sipos, 1910).

A XIX. századforduló tájékán a községben gazdasági nehézség figyelhető meg, amely alatt az érthető, hogy éhínség és egyéb hiányok voltak jelen. A nehézségekről fennmaradt okmányban is említést tesznek, amelyben az éhínség van felhozva. Részben hozzájárult a gazdasági nehézség kialakulásához a rossz terméseredmények. Nőtt a népszaporulat, nagyobb földterületeket vontak művelés alá, amelynek rovására az erdők és a legelők területéből kellett elvenni. Ennek következtében megszavaztak egy olyan megyei szabályzatot, amelynek alapján az erdővédelmet fokozták és az erdőből származó fát csak akkor lehetett kivágni, ha a nemesi bíró engedélyt adott rá. Később az erdővédelem erősödött és 1805-ben Lipcsey József bíró rendelete alapján, mely Várra, Borzsovára, Muzsalyra és Gecsére terjedt ki, kimondja, hogy akit törvénytelen fakitermelésen kapnak azt a törvény fogja büntetni (Sipos, 1910).

5. ábra. Nagyborzsova kiterjedése a második katonai felmérés idején.

Forrás: [https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-](https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary/?bbox=2519979.399398233%2C6127552.610647162%2C2540612.780857182%2C6135268.635588583&map-list=1&layers=5)

[hungary/?bbox=2519979.399398233%2C6127552.610647162%2C2540612.780857182%2C6135268.635588583&map-list=1&layers=5](https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary/?bbox=2519979.399398233%2C6127552.610647162%2C2540612.780857182%2C6135268.635588583&map-list=1&layers=5)

A község terjedelme aránytalanul fejlődött a népesség növekedésével. Az akkori telkek darabolódtak és a résztelkeken épültek új házak. Fejlődési iránya Vári felé terjedt a Borzsa kanyarulatáig (5. ábra). A falun áthaladó útvonalat a folytonos változások jellemezték, melyet az árvizek és a köves út hiánya okozott (Sipos, 1910).

1848-1849-es forradalom és szabadságharcban Borzsova lakossága is részt vett. Borzsován nemzetőrség alakult, melynek a központja is volt. Hozzá tartozott még Vári és

Muzsaly is. Borzsováról 11-en vettek részt különböző harcokban. A forradalmat követő években létrehozták a köves utat, amely a közlekedési akadályok megszűnéséhez járult hozzá. A vasútvonal mentén húzódó felújított útszakasz, továbbá a vármegye központ közelsége nagyban hozzájárult a fejlődéshez. Az évek során többen is emigráltak Amerikába, amely látható volt lakosság terén, de így is erősen érezhető a fejlődés. A vasútállomás 1902 és 1909 között épült ki, ezt követően a község területe az állomás irányába növekedett. A lakosság létszáma kis léptékben, de fokozatosan gyarapodott (Sipos, 1910).

Az I. világháború alatt a faluból 140-en vettek részt, amelyből 19-en életüket veszítették. Csehszlovák érában református népiskola működött mely négy osztályból állt. 1938-as esztendőől újból visszacsatolják Magyarországhoz és állami magyar tannyelvű iskolát indítottak, de csupán 1944. októberéig működött. A szovjet rezsim 1944 őszén 133 férfit hurcolt el a faluból, abból 81 nem látta többé otthonát. A II. világháború alatt a magyar honvédség oldalán hatan hősi halált haltak. Az 1945-ös esztendőől magyar tannyelvű elemi iskola jön létre, s majd 1952-től általános iskolává bővül.

Az 1980-as évektől kezdődően, pedig bevezették az orosz tannyelvű oktatást. 1989-ben megalakult a KMKSZ (Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség) borzsovai alapszervezete 102 taggal, melynek elnöke Csépes György volt. A falu temetőjében kopjafát, a központjában emlékművet emeltettek a sztálinizmusban elhurcoltak és a II. világháború emlékére (6. ábra). A műemléken azok neve szerepel, akiket elhurcoltak a sztálini lágerrekbe (Botlik-Dupka, 1993).

6. ábra. A sztálinizmus idején elhurcoltak emlékére állított emlékmű (saját felvétel, 2025).

3. NAGYBORZSOVA ÉS KÖRNYÉKÉNEK TERMÉSZETFÖLDRAJZI JELLEMZÉSE

3.1. Domborzat, földszerkezeti és geológiai felépítése

A község a Kárpátaljai-süllyedéken helyezkedik el, a peripannon szerkezeti vonaltól délre. (Gönczy, 2016). Aljzata szarmata riolittufából, pliocén korú vulkanogén üledékek és lignit lencsékkel tagolt anyag és homokkő alkotja. A község magasártéren helyezkedik el, amelyet a Borzsa allúviuma alkot (Szarka, 2023). Nagyborzsova környezete gazdag ásványi kincsekben. A közeli beregszászi dombság megannyi ásványkincset tartalmaz (arany, alunit, barit kaolin), homokot és kavicsot a Tisza hullámtérsége biztosít, a településen pedig jó minőségű külszíni

3.2. Éghajlata

Borzsova éghajlata mérsékelt kontinentális, melyet főleg az Atlanti-óceán és részben a mediterrán térség felől érkező légtömegek alakítanak. Fő éghajlatakalító tényezők: a napsugárzás, az uralkodó légtömegek és a terület domborzata. Az éves középhőmérséklet meghaladja a +10°C és +12°C -t a községben. Legmelegebb hónap a július, a leghidegebb pedig a január. Az évi középhőmérséklet júliusban +20°C és +21°C, és januárban -3°C és -4°C. Az évi átlagos csapadékmennyiség 600–700 mm. A legtöbb csapadék nyári hónapok alatt zúdul le, legfőbbképpen júliusban. A legkevesebb csapadék télen esik. Gyakoriak a nyári zivatarok és a heves esőzések, amelyek következménye a folyókon létrejövő árhullámok. Az évi átlagos páratartalom nagyjából 75 %. Az év nagy részében (szeptember és április) a nyugati szelek dominálnak. A szélsőségek többnyire gyenge, 10–15 km/h, de nem kizártak a 100 km/h szelek, amelyek télen és tavasszal bukkannak fel (Izsák, 2007).

3.3. Vízrajza

Vérke-folyó kelet-nyugat irányban haladva nem egyenlő részben kettészeli a falut északi és déli tömbre. A Borzsa-folyó a község határában elhaladva veszi irányát a Tisza-folyó fele, ahol Várinál beletorkollik. A község mellett elhaladó folyón duzzasztógátat építettek (7. ábra, 17.

old), amely májustól kezdődően októberig duzzasztja a Borzsa-folyót és a folyóból eredő Vérke vízszintjét (Izsák, 2007).

A víz sebessége, amely 0,8 m/s-al folyik tovább. A folyó átlagos vízhozama $20 \text{ m}^3/\text{s}$ (a közepes lefolyása évi $0,7 \text{ km}^3$), ami kisvíz esetén $1\text{--}2 \text{ m}^3/\text{s}$ -ra csökkenhet, míg a legnagyobb árhullámok az $500 \text{ m}^3/\text{s}$ -ot is elérik (Szarka, 2023).

A folyókat a tél végi, tavasz eleji hóolvadás táplálja továbbá eső- és talajvíz (főként eső). A vízszint ingadozásában szerepet játszik az évi csapadékmennyiség. Nagyobb esőzések árvizeket okoztak (az utóbbi kettő 1998-ban és 2001-ben volt), amelyek ellen gátrendszereket alakítottak ki, emellé töltéseket is emeltek, amellyel szabályozták a Borzsa-folyó kiöntéseit. A vizek minősége igen megromlott az évek során az ipar által kibocsájtott ólom és cián miatt, mezőgazdaság részéről pedig a műtrágya és herbicid anyagok szennyezik a víz minőségét. Állóvizekben nem valami gazdag a település. Néhány mesterséges tó található a falu északnyugati határában, melyből építőanyag kitermelés zajlott a helyi téglagyár számára (Izsák, 2007).

7. ábra. Nagyborzsovai duzzasztógát (saját felvétel, 2025).

3.4. Talajviszonyok

A Kárpátaljai-alföld beregvidéki részén a vízhatású talajok, például glejes talajok, lápos réti talajok és öntéstalajok fordulnak elő. Ezek a talajok a térség magas talajvízszintje miatt alakulnak ki. A talajok fizikai tulajdonsága nem kedvező adottságokkal rendelkezik: rossz vízáteresztő képesség, tömörség, rossz vízlevezetés okozza a talajok túlnedvesedését. A település területén a legelterjedtebb talajtípusok: podzolos glejes talaj, glejes gyep talaj, agyagos-vályogos talaj, glejes podzolos réti talaj (Izsák, 2007).

3.5. Növényvilága

Borzsova adottságai éghajlatilag és egyaránt domborzatilag előnyösek a változatos növény- és állatvilág kialakulásához. A közép-európai lomblevelű erdők övezetéhez tartozik. Többségében bükkerdők vannak, de ritkábban előfordulnak tölgyfaerdők is. A község gazdag gyümölcs- és haszonfa-fajokban, illetve különböző bokros növényfajokban is (Izsák, 2007).

A természeti adottságoknak köszönhetően változatos a község növényvilága, így a következő bokrok, fák és réti növények terjedtek el. A háztáji udvarokon igen közkedvelt az egres (*Ribes uva-crispa*), fehér- és fekete-ribizli (*Ribes rubum*, *Ribes nigrum*), málna (*Rubus idaeus*) és a szeder (*Rubus*). A vidéken még található erdei szamóca (*Fragaria vesca*), fekete-bodza (*Sambucus nigra*), földi bodza (*Sambucus ebulus*), gyepűrózsa vagy a környéken ismertebb nevén csipkebogyó (*Rosa canina*), hamvasszeder (*Rubus caesiu*), kökény (*Prunus spinosa*). Az akác (*Robinia pseudoacacia*) és nyárfa (*Populus alba*, *Populus nigra*) a Borzsa partján igen elterjedt fa fajta. Továbbá még megtalálható bükk (*Fagus sylvatica*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kőris (*Fraxinus omus*) nyírfa (*Betula pendula*) ezüst hárs (*Tilia tomentosa*) is. A fák koronájában egyre gyakrabban fordul elő élősködő növényként a fagyöngy (*Viscum album*). Dísnövényként az orgona (*Syringa vulgaris*) igen elterjedt, de egyes udvarokon előfordul fehér fűz (*Salix alba*) és a bálványfa (*Ailanthus altissima*). A felsoroltakon kívül a következő gyümölcsfák találhatóak: barack (*Prunus persica*), cseresznye (*Prunus subg. Cerasus*), szilva (*Prunus domestica*), meggy (*Prunus cerasus*), fehér és fekete eperfa (*Morus alba és nigra*), diófa (*Juglans*). Jellemző réti növények, amelyek előfordulnak: apró csalán (*Artica urens*), farkasalma (*Aristolochia clematitis*), hölgyπάfrány (*Athyrium filix-femina*), közönséges cicafark (*Achillea millefolium*), lóhere (*Trifolium hungaricum*), mezei cicafark (*Achillea collina*), mezei sóska (*Rumex acetosa*), mezei zsurló (*Equisetum arvense*), nagy

csalán (*Urtica dioica*), parlagi pipitér vagy kamilla (*Anthemis arvensis*), perzsa veronika (*Veronica persica*), pipacs (*Papaver rhoeas*), réti margitvirág (*Leucanthemum vulgare*), sáspáfrány (*Pteridium aquilinum*), tarlóhere (*Trifolium arvense*). Védett növény a csertölgy (*Quercus austriaca*), amely a szomszédos erdőben található, kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*) és a fehér ibolya (*Viola alba*) (Izsák, 2007).

3.6. Állatvilága

Az állatvilág szintúgy változatos, ám az állatállomány létszáma csökkent az utóbbi években, mivel nagyobb területek vontak földművelés alá. A vadon élő állatok közül egyes fajok viszont túlzottan elvannak szaporodva, ehhez a vadászat korlátozása vezetett.

A község környezetében előfordul az erdei nyest (*Martes martes*), európai vidra (*Lutra lutra*), görény (*Mustela putorius*), menyét (*Mustek nivalis*), mezei nyúl (*Lepus europaeus*), mókus (*Sciurus*), őz (*Sus scrofa*), róka (*Vulpes vulpes*), vaddisznó (*Sus scrofa*), vakond (*Talpa europaea*) (Izsák, 2007).

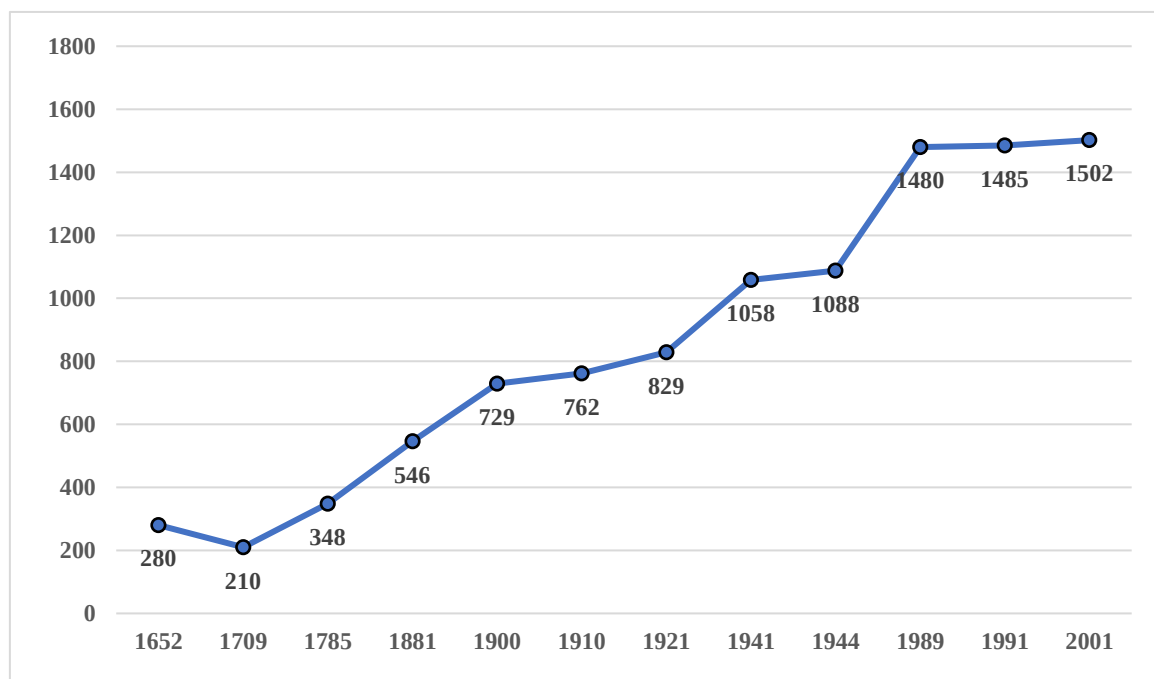
Számos madárfaj található a községben: bagoly (*Strigiformes*), erdei fülesbagoly (*Bubo bubo*), fácán (*Phasianus colchicus*), fecskefélék (*Hirundinidae*), gólya (*Ciconia ciconia*), kakukk (*Cuculus canorus*), varj (*Corvus*), verébfélék (*Passeridae*) (Izsák, 2007).

A község mellett elhaladó Borzsa-folyó gazdag élővilággal rendelkezik. A folyóban található busa (*Hypophthalmichthys*), csuka (*Esox lucius*), kárász (*Carassius auratus gibelio*), keszeg (*Scardinius erythrophthalmus*), márna (*Barbus barbus*), ponty (*Cyprinus carpio*). Egyéb hullófajták is előfordulnak mint például az erdei sikló (*Zamenis longissimus*), gyík (*Alrend Sauria*), kirgiz teknős (sztyeppe teknős) (*Testudo horsfieldii*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), tavi béka (*Pelophylax ridibundus*) (<https://www.inaturalist.org/observations/231239736>), varangyfélék (*Bufo*), vizisikló (*Natrix natrix*). Ukrajna Vörös Könyvében megtalálható az erdei sikló, vizisikló és a szarvasbogár (*Lucanus cervus*), amellyel összetalálkozhatunk a község környezetében (Izsák, 2007).

4. NAGYBORZSOVA NÉPESSÉGFÖLDRAJZI JELLEMZÉSE

4.1. A lakosság száma és annak időbeni változása

A község lakossága az évszázadok során folyamatosan változott (8. ábra). Első adatok a nemesség felmérésekor születtek 1652-ben, amikor a község 280 főt számolt. A következő adatok 1709-ben születtek szintúgy a nemesség felmérése során. 57 esztendő leforgása alatt a lakosság nem növekedett, hanem még csökkent 210 főre (Sipos, 1910). 1709-től a lakosság száma folyamatosan növekedett. Az első tényleges népszámlálási adatok Mária Terézia korából származnak, amikor végbement az első magyarországi népszámlálás. Ekkor a község létszáma 348 fő volt. Majdhogynem egy évszázad leforgása alatt a falu lakossága 198 fővel bővült, így 1881-ben a lakosság száma 546 fő volt (Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára, 2025).

8. ábra. A lakosságszám változása 1652 és 2001 között (saját szerkesztés, 2025).

1900-ban szűk két évtized alatt a lakosság 183 fővel emelkedett, így 729 főből állt a falu létszáma. Tíz év alatt a lakosság csekély számban növekedekett, mindössze 762 főre, amelyből 369 férfi és 393 nő volt. 1921-es kárpátaljai népszámlálás során 829 főt számláltak. 1941-ben a Nagy Honvédő háború kezdetekor a lakosság 1058 főt számlált (Központi Statisztikai Hivatal

Könyvtára, 2025). 1944-ben a II.világháború végéhez közeledve a lakosság így is növekedett 30 fővel. 1989-ben 1480 fő alkotta Borzsova lakosságát, 1991-ben 1485 (Botlik-Dupka, 1993).

Ukrajna legutolsó népszámlálását 2001-ben tartotta, amelynek adatai alapján a lakosság 1502 főből állt Borzsován. A község nemzetiségi összetétele a következőképpen állt: 1426 magyar, 32 ukrán, 7 orosz és további 37 fő egyéb nemzetiségű (<https://lehoczkyintezet.uz.ua/2020/10/01/beregszasz-es-tersegenek-fejlesztesi-terve-keszult-2017-ben/>).

4.2. Születések és halálozások, természetes szaporulat

Életünk során megszületünk és meghalunk, ez a két demográfiai folyamat mindenki életében jelen van. A demográfiai folyamatok formálják Földünk létszámát, a létszám változások, legyen az pozitív vagy negatív, pedig különböző társadalmi folyamatokat indítanak el. Jelenlévő két demográfiai folyamattal határozható meg a természetes szaporulat.

Az említett demográfiai folyamatok 2013 és 2024 közötti időszakot tükrözik. A természetes szaporulat meghatározásához elsőként kitérnék a születésekre és a halálozásokra. A születések száma évenként eltérő (1. táblázat), viszont a vizsgált időszak alatt a születések száma az évek során csökkenő tendenciát mutat.

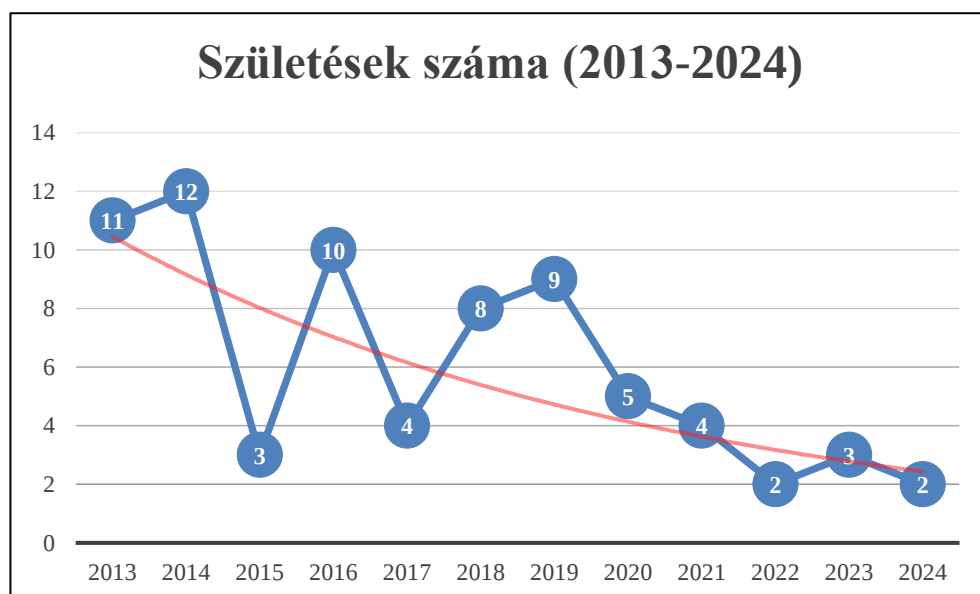
1. táblázat

Születések száma Nagyborzsován 2013 és 2024 között (saját szerkesztés, 2025)

Évszám	Született
2013	11
2014	12
2015	3
2016	10
2017	4
2018	8
2019	9
2020	5
2021	4
2022	2
2023	3
2024	2

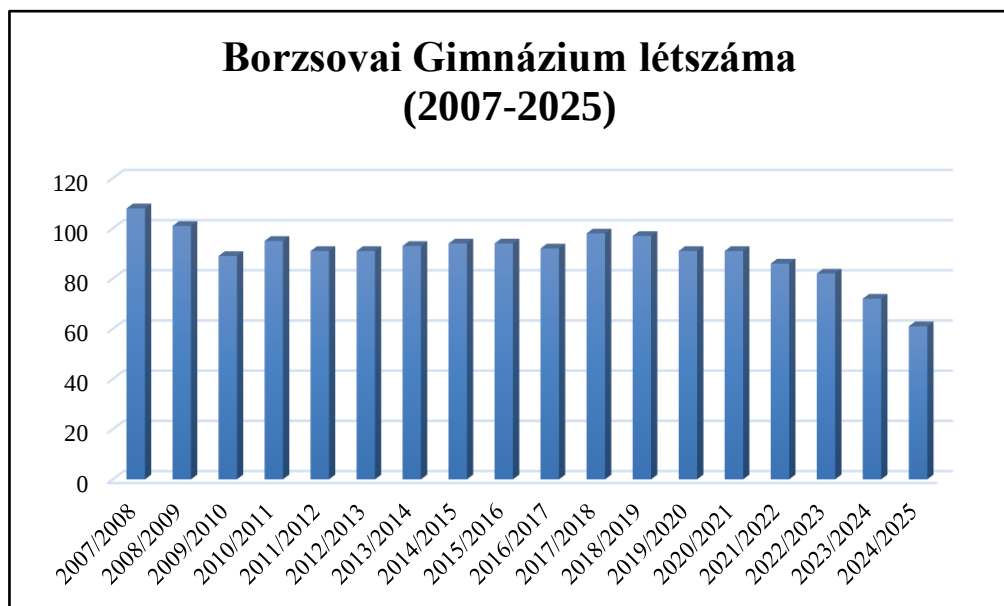
Összesen 73-an születtek 2013 és 2024 között Nagyborzsován, legtöbbször a 2014-es esztendőben, ez évben 12-en bővítették a falu létszámát, legkevesebben, pedig a 2022-es és 2024-es esztendőben, ebben a két évben 2-2 gyermek született.

A csökkenő tendencia mögött különböző társadalmi-gazdasági folyamatok állhatnak, amelyek a születések számát befolyásolják. A 2015-ös születések számát a 2014-ben kirobbant Kelet-ukrajnai fegyveres konfliktus befolyásolhatta, ezt követően egy nagyobb csökkenés tekinthető meg a 2020-as esztendőig, ahol csökkent a születések száma, és azóta is alacsony a születések száma (9. ábra).

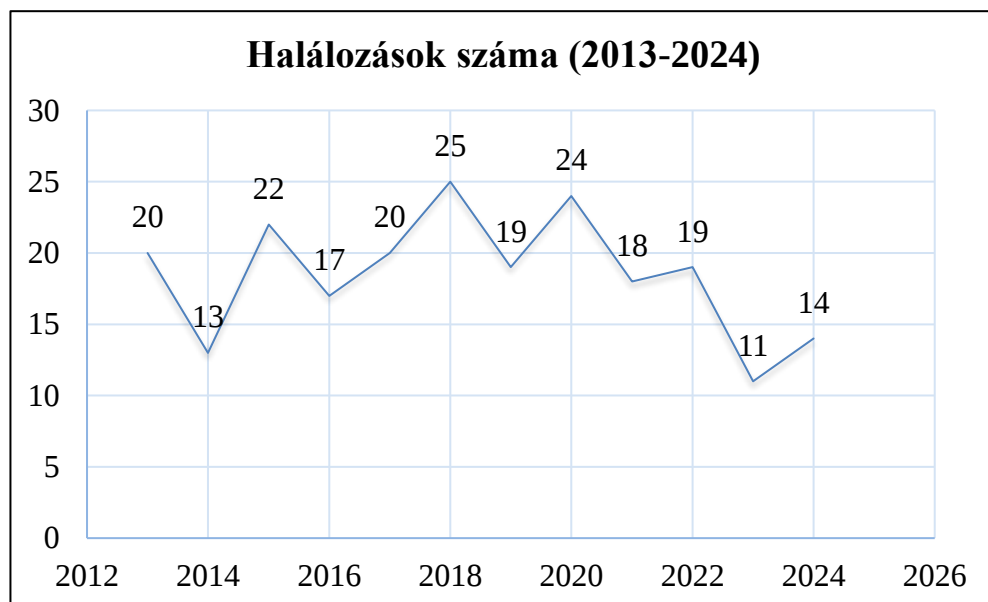
9. ábra. A születések számának változása 2013 és 2024 között (saját szerkesztés, 2025)

A születések számának csökkenése kihatással van a községben található intézményekre, az óvodára (2. melléklet) és az iskolára (10. ábra, 22. old.). Minél kevesebben születnek, annál jobban kihatással lesz a lakosság összetételére is. Kevesebb fiatal korú és több idős lesz jelen a községben, ez pedig a lakosság elöregedéséhez vezet.

10. ábra. A Nagyborzsovai Gimnázium tanulói létszáma 2007 és 2025 között (saját szerkesztés, 2025).

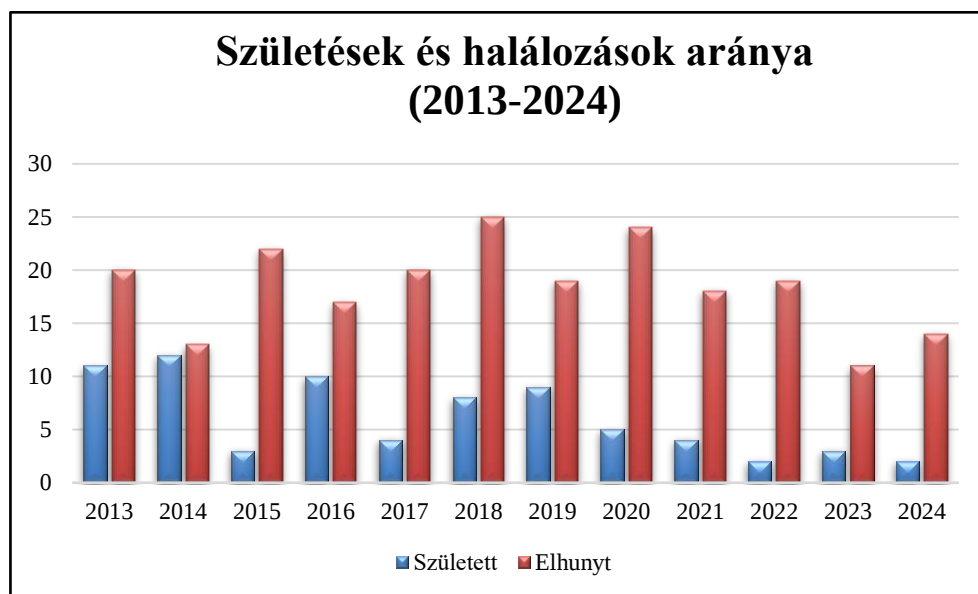
Halálozások száma és annak időbeli változása egy változatos képet mutat 2013 és 2024 között (11. ábra). Ez időszak alatt 222-en hunytak el összesen. Legtöbben 2018-ban, ekkor 25 személy hunyt el, legkevesebben pedig 2023-ban, összesen 11-en.

11. ábra. A halálozások számának változása 2013 és 2024 között (saját szerkesztés, 2025).

A lakosságszám folytonos változáson megy keresztül, mindig mozgásban van (12. ábra, 24.old). A természetes szaporulat az a demográfiai folyamat, amellyel a változásokat lehet

vizsgálni. A természetes szaporulat eredménye lehet pozitív és negatív. E demográfiai folyamat eredményét két összetevő határozza meg, az élveszületések és a halálozások számának különbsége, a lakosság számához viszonyítva.

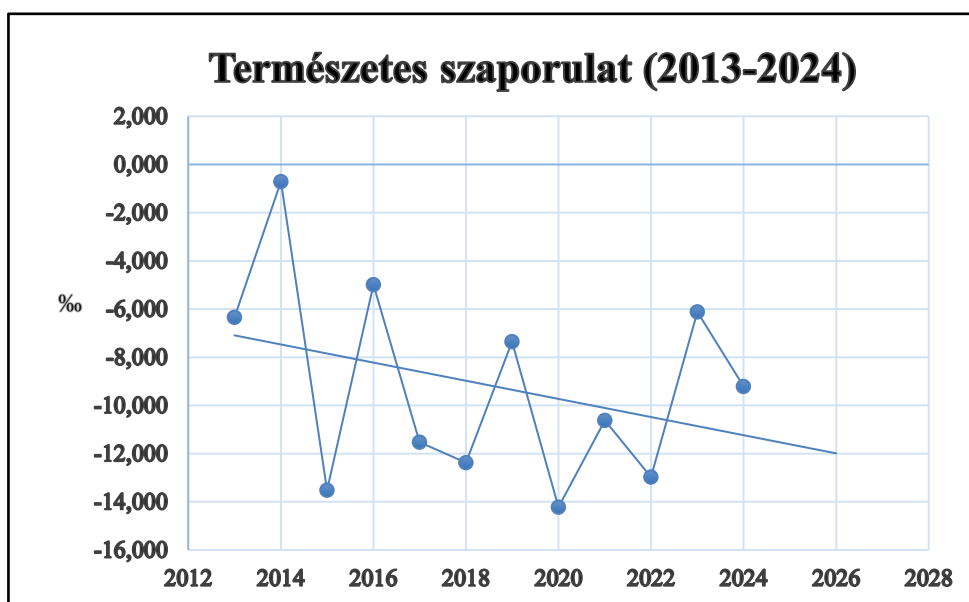

12. ábra. Születések és halálozások aránya (2013-2024) (saját szerkesztés, 2025).

Ha az eredmény pozitív, akkor népesség emelkedés figyelhető meg, ha negatív akkor pedig népesség csökkenés, ekkor beszélhetünk természetes fogyásról vagy depopulációról. A kapott eredményt döntő többségében ezrelékben, ritkábban százalékban szokták kifejezni (<https://tamop412a.ttk.pte.hu/files/foldrajz2/ch02.html#d6e368>). Mi esetünkben is ezrelékben van kifejezve a kapott eredmény.

A község születési és halálozási rátáját (3.melléklet) a községháza adataira alapján kapott adatokkal határoztuk meg. Látható, hogy a születések és a halálozások száma távolodik elfele egymástól. A halálozások aránya magasabb, a születések arányánál évről évre, amely azt mutatja, hogy többen halnak meg, mint ahányan születnek.

Nagyborzsován 2013 óta természetes szaporulat értékei negatív eredményeket produkálnak (13. ábra, 25. old.), szóval elmondható, hogy természetes fogyás megy végbe a községben. A 2014-es esztendő állt a legközelebb a pozitív értékek produkálásához. Az ezt követendő években viszont még nagyobb népességszökkenés volt jellemző a lakosságra. Legnagyobb népesség fogyás, pedig 2020-ban ment végbe. E csökkenés nem véletlen mivel ebben az esztendőben kezdődött a Covid19-világjárvány is.

13. ábra. Természetes szaporulat változása 2013 és 2024 között (saját szerkesztés, 2025).

4.3. A lakosság összetétele

A lakosság összetételének felmérését terepi kutatással végeztük. A terepi kutatás folyamán egy felmérési ívvel interjúvöltük a lakosokat, amely során tájékoztattuk őket a felméréssel kapcsolatban, hogy főként anonim és az adatok a szakdolgozat megírásához szükségesek.

A felmérés során összesen 285 lakos járult hozzá a felmérési ív kitöltéséhez, továbbá 35 személy nem volt hajlandó hozzájárulni e kutatáshoz. Elmondhatjuk, hogy a felmérés során felmért lakosok létszáma Nagyborzsova létszáma 320 fő, aki jelenleg biztosan itthon tartózkodik a községben. Viszont a felmérés során bizonyos akadályokba ütközve, egyes személyeket nem sikerült elérnünk, így az eredmény nem mondható teljesen pontosnak.

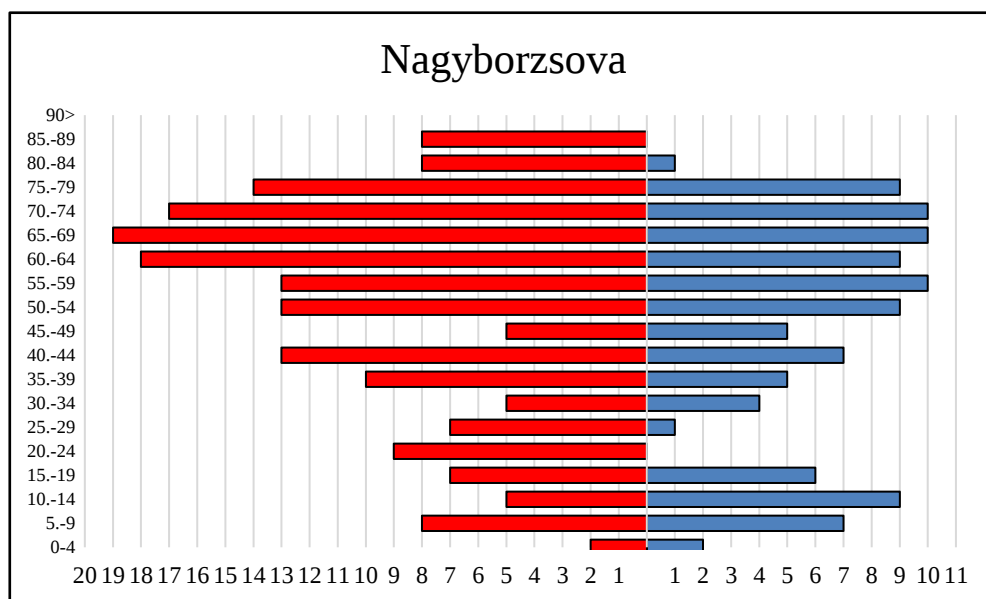
4.3.1. A lakosság kor és nemek szerinti összetétele

A lakosság kor szerinti összetételét három csoport alkotja (2. táblázat, 26. old.). A három csoport közül 0–14 éves kor között a gyermekek, 15-64 között a munkaképes korosztály és 65 évtől idősebb pedig az időskorúak. A gyerek korosztály a felmért lakosság 11 %-a, a munkaképes korúak a lakosság 55%-a, az idős korosztály pedig 34 %-a .

A lakosság korcsoportonkénti megoszlása (saját szerkesztés, 2025)

Korcsoport	Férfi	Nő	Összesen
0-14 éves	18	15	33
15-64 éves	56	100	156
65+ éves	30	66	96

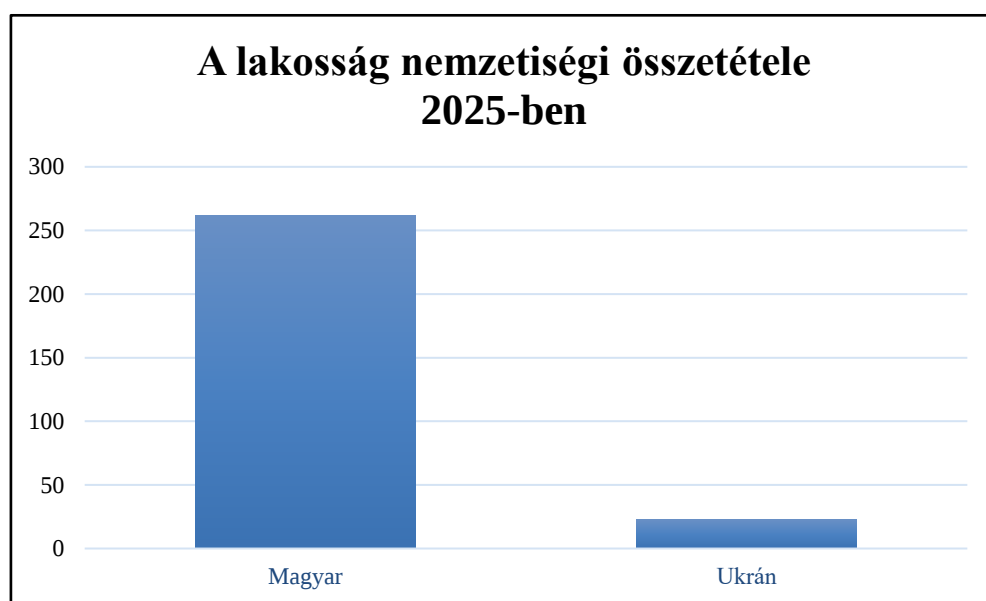
A kor és nem szerinti összetétele részletesebben megfigyelhető a 14. ábrán, amelyben a Nagyborzsova lakosságának korfája tekinthető meg. A korfa egy ötéves felosztásban van ábrázolva. Nem szerinti összetétele nem egyenlő, a lakosság 64%-a nő (181 fő), 36%-a (104 fő) pedig férfi. A fiatal korúak részaránya a lakosságban sokkal kevesebb, mint az időseké, amely annak a jele, hogy a község népessége előregedő, amelyet a tölcsér formájú korfa is ábrázol. Megfigyelhető, hogy a férfiak aránya igen hiányos 20 és 54 év között, csak az 55-84 éves korcsoportban vannak nagyobb létszámban, de még így is a nők aránya kétszer magasabb, mint a férfiaké. Jellemzőbb a férfiak alacsonyabb részaránya idősebb korban, amelyhez a halandóság köthető.

14. ábra. Nagyborzsova lakosságának korfája (saját szerkesztés, 2025).

4.3.2. Nemzetiségi összetétel

Nagyborzsova lakosságának nemzetiségi összetétele 2025-ben (15. ábra) alapvetően homogén, amely évszázadok óta egy törzsgyökeres magyarlakta falu. A felmérés során megtudhattuk, hogy egy kisebb ukrán közösség is jelen van a községben. A lakosság 92 %-a (262 fő) vallotta magát magyarnak, 8 %-a (23 fő), pedig ukránnak. A legutolsó népszámlálás adatai alapján a nemzetiségi összetétele nem változott arányaiban, 94% volt 2001-ben is a magyarok aránya (Державна служба статистики України, 2001).

15. ábra. A lakosság nemzetiségi összetétele 2025-ben (saját szerkesztés, 2025).

4.4.3. Vallási összetétel

Nagyborzsova vallási összetétele igen sokszínű. A község lakosai a következő felekezetek tagjai: református, római katolikus, görögkatolikus, Jehova tanúi, ortodox. E felekezetekben a lakosság különböző képen oszlik meg (lásd 16. ábra, 28. old.).

A lakosság döntő többsége református. A reformátusok aránya a felmért lakosság közül 209 fő (73 %). A reformátusok létszáma 2008-tól 2012-ig növekedett, s majd létszámcsökkenés figyelhető meg 2013-tól 2016-ig. A református gyülekezet létszáma növekedett 2017-ben, s ez a létszám egy minimális stagnálást mutatott 2021-ig. 2022-től a gyülekezet létszáma csökkenő félben van (4. melléklet).

Második legnagyobb felekezeti létszámmal a római katolikus és az ortodox hitvallásúak vannak, összesen 23-23. Az ortodox létszámot kimondottan csak ukrán lakosok alkotják. Ezt követően görögkatolikusok 17-en, s majd 3-an vallották magukat Jehova tanúinak a községben.

Nagyborzsován nem található Jehova tanúi gyülekezet, így a szomszédos Várban gyűlnek össze. Az évek során a Jehova tanúi hívek száma szintűgy csökkenést mutat (5. melléklet). Összesen 8-an nem tartoznak egyik gyülekezethez sem, továbbá ketten nincsenek megkeresztelve még.

16. ábra. Nagyborzsova vallási összetétele 2025-ben (saját szerkesztés, 2025).

4.3.4. Oktatás és végzettség szerinti összetétel

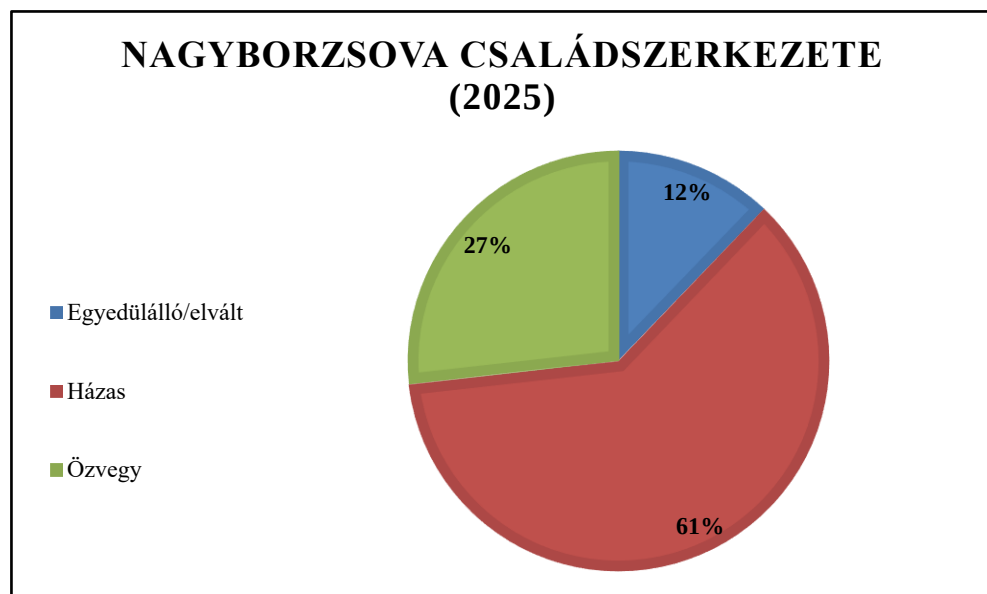
Nagyborzsova lakosságának oktatás és végzettség szerinti összetételének jellemzése a felmérésünk adatai alapján készült. A felmérés során három csoportot különítettünk el (17. ábra, 29. old): általános iskolai, középiskolai és felsőfokú végzettség. A felmérés során kapott adatokból összesen 30 fő rendelkezik általános iskolai végzettséggel. E végzettség legjellemzőbb az idősebb korosztályra. Legtöbben középiskolai végzettséggel rendelkeznek, összesen 170-en. Felsőfokú végzettséggel 50 fő rendelkezik.

17. ábra. A lakosság oktatás és végzettség szerinti összetétele (saját szerkesztés, 2025).

4.3.5. Családszerkezet

A lakosság családszerkezet jellemzéséhez összesen három család típust vizsgáltunk (18.ábra). A típusok jellemzéséhez a 18 évnél idősebbeket vettük figyelembe.

18. ábra. Nagyborszova családszerkezete 2025-ben (saját szerkesztés, 2025).

Elsősorban az egyedülállókat és az elvált személyeket egy csoportba soroltuk, e csoportban összesen 29 fő (12 %) sorolható. Második csoportban a házas vagy élettársi kapcsolatban élőket soroltuk. Ide összesen 146 fő (61 %) kategorizálható. A harmadik csoportban, pedig az özvegyek találhatók, összesen 64 fő (27 %). E csoportra jellemző, hogy leginkább az idősebb korcsoportból áll.

4.4. Migráció

A migráció vagy népességmozgás a lakosság alakulásának szintén egy meghatározó tényezője. A népességmozgás alatt a lakóhelyünket változtatjuk. E változtatás lehet ideiglenes és végleges. A Borzsovai községháza adattárának adatai alapján csupán a bejelentkezett lakosok létszámát tudtuk jellemezni. A kijelentkezett személyek létszámának adatai ismeretlen. A kapott adatok alapján Nagyborzsovára összesen 65 személy költözött 2013 óta (19. ábra). Legtöbbször a 2022-es esztendőben érkeztek, összesen 12 fő. Pontosan ebben az esztendőben támadták meg Ukrajnát. A harci cselekmények következtében kényszmigráció megy végbe Ukrajna keleti megyéiből. Így elmondhatjuk, hogy 2022-ben érkezett személyek betelepülését egy külső tényező befolyásolta. 2020 és 2021-ben a lakosság szám változás nem történt betelepülés által.

19. ábra. Betelepülő lakosok aránya 2013 és 2024 között (saját szerkesztés, 2025).

A felmérés során megvizsgáltuk, hogy a felmért lakosok mennyien származnak Borzsováról és mennyien származnak más településről (20. ábra, 31. old). A felmérés alapján összesen 189 fő Borzsovai születésű. Legtöbbször, akik betelepültek a községbe Vári születésűek

(26 fő), továbbá Donyeckből (12 fő), Beregszászból (10 fő), Muzsalyból (7 fő), Benéből (5 fő), Haláborról (5 fő), Mirnóhrádból (3 fő), Salánkról (3 fő), Nagyszöllősről (3 fő), Balazséről (2 fő), Munkácsról (2 fő) és a további településekről 1 fő: Csap, Gecse, Gödényháza, Kamjanszke, Kovászó, Nagybégány, Nagypalád, Pervomajszk, Rivne, Szentpétervár, Szernye, Técső, Ternopil, Tiszabökény, Zaporizzsja.

20. ábra. A lakosság származásának aránya településenként (saját szerkesztés, 2025)

5. A TÉMA FELHASZNÁLÁSA A KÖZÉPISKOLAI FÖLDRAJZOKTATÁSBAN

A földrajz oktatását főként két részre tagolják, természet- és társadalomföldrajzra. Szakdolgozatunk népességföldrajzzal foglalkozik, amely a társadalomföldrajz részét képezi. A társadalomföldrajz oktatása 8. osztálytól kezdődik, ahol már a Föld népességéről tanulnak. Így leginkább a 8.osztályban lehet felhasználni kutatásunkat, pontosabban Ukrajna és a világ népessége c. fejezetnél.

Óravázlat

Tanár: Illés Gergő

Osztály: 8.

Tanóra ideje: 2025.01.20

Óratípus: kombinált

Az óra témája: A lakosság nemek és kor szerinti összetétele. Demográfiai helyzet

Oktatási feladat: tájékozottság átadása a tanulók számára, melyben megismerkedhetnek a lakosság nem és kor szerinti összetételéről, a világon és Ukrajnában egyaránt

Képzési cél: ismeretek kialakítása és fejlesztése, melyben elsajátítják bizonyos adatok elemzését, hasonlóságok és különbségek felismerését továbbá következtetéseket levonását.

Nevelési feladat: tiszteletre való nevelés az idősök iránt

Tanesszközök: tankönyv, tábla, prezentáció, saját kutatás, világtérkép, atlasz.

Óra menete

I. szervezés (3 perc)

- Köszönés
- Jelentés
- A hiányzók beírása

II. Ismeretek ellenőrzése az előző óra tananyagából (5 perc)

- Mit nevezünk demográfiának? *(Demográfia- görög eredetű szó, mely népességleírást jelent. Olyan tudomány, amely a népesség összetételét, mozgását és annak fejlődését tanulmányozza.)*

- Mennyi a Föld népessége és annak megoszlása régióként? *(A Föld lakossága 2020-ban (tankönyv alapján) 7,7 milliárd fő. A népesség megoszlása aránytalan, régióként a következő: Ázsia 4518 millió fő, Afrika 1390 millió fő, Európa 748 millió fő, Észak-Amerika 589 millió fő, Dél-Amerika 426 millió fő, Ausztrália és Óceánia 42 millió fő.)*
- Melyik két tényező határozza meg a természetes szaporulat eredményét? Hogyan számítsák ki? Hozz fel rá példát! *(A természetes szaporulat eredményét a születések és halálozások különbsége határozza meg. Példa: $45(Sz) - 12 (H) = 33 \text{ ‰}$ népesség növekedés).*
- Mely folyamat következtében növekedett a Föld népességének létszáma és mikor? *(A népesség gyors növekedését a demográfiai robbanás hozta el a XVIII-XIX. században.)*

III. Új anyag átadása (30 perc)

Egy bizonyos terület demográfiai jellemzéséhez nem elegendő csupán a természetes népességmozgás, hozzá tartozik még a nemek és kor szerinti összetétele is.

A lakosság nemek szerinti összetétele a férfiak és a nők arányának összegét fejezi ki %-ban bizonyos területen belül. A nemek arányát két demográfiai folyamat határozza meg, ez nem más, mint a születések és a halálozások száma. Demográfiai törvényszerűségek, amelyek befolyásolják e mutató összetételét:

- fiúgyermek születési aránya magasabb, mint a leánygyermeké (100 lány születésére 105 fiú születése jut)
- A férfiak halálozási rátája magasabb, mint a nőké (fejlett országokban).
- A nők élettartalma csökken a fejletlen országokban, amely eredménye ként a halálozási ráta is megnövekszik a nők körében.
- A férfiak és nők összetétele országonként eltérő a Földön. Elsősorban a világon férfi többlet figyelhető meg (F-50,4%, N-49,6%-2020). Hogyha országonként szeretnénk lebontani akkor Indiában és Kínában férfi többlet van jelen. Női többlet Ukrajnában, Németországban, Nagy-Britanniában figyelhető meg.

A kutatás során elvégzett felmérés adatai alapján Nagyborzsova nemek szerinti összetételében női többlet figyelhető meg. A nők aránya 64%, férfiak aránya 34%.

A lakosság kor szerinti összetétele a lakosság korcsoportonkénti eloszlását, melyet százalékban fejezünk ki. Három korcsoportot különítünk el:

gyermekek – 0-14 év közöttiek;

munkaképes korúak – 15-64 év közöttiek;

idősek – 65 év feletti népesség

A népesség részaránya korcsoportonként eltérő. A gyermekek részaránya a legmagasabb a fejlődő országokban (Ázsia, Afrika, Latin-Amerika). A fejlett országokra, pedig az idősök magas részaránya a jellemző. A természetes szaporulat értékeinek csökkenése következtében a születések aránya csökken, az idősöké pedig növekszik. E folyamat eredményét nevezik népesség előregedésnek. A kutatás során felmért lakosság korcsoportonkénti megoszlása a következő: 33 fő gyermek, 156 fő munkaképes korú és 96 fő pedig idős.

A korcsoportok egyéb ábrázolására elterjedt ábra a korfa. A korfa ábrázolja a nemek és korcsoportok közötti különbségeket. A korfa szerkezete eltérő alakú, melyet az ott végbemenő demográfiai folyamatok alakítanak. A magas születési rátával rendelkező országok korfája piramis alakú, a korfa alja széles és felfelé haladva szűkül. Ahol pedig az idősök aránya magasabb és a születések aránya kevesebb ott általában harang vagy tölcser alakú. A korfa szerkezetében megjelenő mélyedések különböző társadalmi folyamatok (pl. háború, éhínség) hatását tükrözik, amelyek befolyásolják a születések számát. Nagyborzsova korfája is az utolsóhoz sorolható jelenleg. A korfa tükrözi a jelenlegi háborús helyzetet. A férfiak aránya a nőkhez képest kevesebb. Egy mélyedés figyelhető meg a 15-54 év közötti korcsoportban. Az idősök többen vannak, mint a fiatalabb korcsoportok, így elmondható, hogy a falu népessége előregedő.

Az átlagosan várható élettartam egy újabb olyan mutató, amely azt a számot mutatja, hogy születéskor hány évet kellene elérnünk. Évezredek óta a várható élettartam 30-35 év volt, mely csak az iparosodás folyamán kezdett el növekedni. Legmagasabb várható élettartammal a fejlett államok rendelkeznek, mint Japán, Olaszország, Szingapúr (80+ év). Egyenlítői-Afrika országaira jellemző a legalacsonyabb értékek, 50-55 év. Ukrajnában a várható élettartalma 72 év, a nőknél 77, férfiaknál 67 év.

Demográfiai helyzetnek nevezzük több demográfiai mutató összességét egy államon vagy régióon belül. Demográfiai helyzet mutatói: természetes népességmozgás, mechanikus népességmozgás, nem és kor szerinti összetétel, élettartam, házasság, válás. E mutatókra mind-mind külön értékek jellemzők országonként, ugyanakkor beszélhetünk hasonló demográfiai helyzetről, ha a népesség valamelyik reprodukciótípusa jellemző.

Első reprodukciótípusra jellemző az alacsony születési és halálozási ráta, továbbá a természetes szaporulat is. Magas élettartam, népesség előregedés és nő többlet figyelhető meg e típusra, amely a következő államokra jellemző: USA, Kanada, Japán, Európa országai, Ausztrália. Demográfiai krízis van jelen több országban is, ahol a halálozások száma meghaladja a születések számát.

Második reprodukciótípusra az első típus ellentétje a jellemző. Magas születési ráta, halálozás szám normál értékeket mutat, természetes szaporulattal rendelkezik. A következő régiókban van jelen: Ázsia, Afrika, Latin-Amerika és Óceánia országai.

Ukrajna demográfiai születési rátája 10-11‰, a halálozási ráta 14-15 ‰, tehát a természetes szaporulat értéke negatív, -3 -4 ‰, így depopuláció megy végbe az országban.

A családorvosi rendelő adattára alapján a faluban 2-en születtek és 14-en hunytak el az év folyamán. A községháza adattára alapján a lakosság létszáma 1302 fő. Nagyborzsova természetes szaporulata a 2024-es esztendőben -9‰ volt. Elmondhatjuk, hogy a községet depopuláció jellemzi.

IV. Begyakorlás (5 perc)

Mely két demográfiai folyamat alakítja a nemek szerinti összetétel arányát ?

Mely három korcsoporttal általánosítják a kor szerinti összetétel?

Mivel ábrázoljuk a nem és kor szerinti összetétel különbségeit? Milyen típusai vannak?

Mit nevezünk depopulációnak?

V. Házi feladat (2 perc)

Megtanulnia a jegyzetet !

11. számú gyakorlati munka. Hasonlítsd össze Niger és Ukrajna korfáját! Jegyezd fel a különbségeket!

Számítsd ki Nagyborzsova természetes szaporulatát 2016-ban ! Ha 1403 lakossal rendelkezett, az év folyamán, 10-en születtek és 17-en haltak meg.

$$\frac{2016. \text{ évi születések száma} - 2016. \text{ évi halálozások száma}}{2016. \text{ évi népesség szám}} \times 1000$$

KÖVETKEZTETÉSEK

Szakdolgozatunk fő célja Nagyborzsova lakosságának demográfiai jellemzése volt, hogy egy átfogó képet kaphassunk a lakosság jelenlegi helyzetéről napjainkban, továbbá a korábbi évek alatt végbement folyamatokról, amelyek alakították a lakosságot. A felmérés alatt összesen 320 személyt sikerült összesen elérni. A 320 személyből 35 személy nem volt hajlandó hozzájárulni kutatásunkhoz, így 285 személy adata alapján jellemeztük a jelenlegi lakosságot.

Elsőként a községháza adattárából kapott adatok kerültek feldolgozásra. A kutatásunk 2013 és 2024 közötti adatokat foglalja magába. A 2013 és 2024 közötti adatokat a Microsoft Excel táblázatkezelő program alkalmazásával ábrázoltuk különböző ábrákban, diagramokon. Elsőként a születések, halálozások és a természetes szaporulat arányát mutattuk be. A születések száma a vizsgált időszak kezdetétől a végéig csökkenő tendenciát mutat. A halálozások száma a vizsgált időszak alatt eltérőek voltak, egyik éven kevesebb, másik éven több, viszont így is mindegyik esztendőben többen hunytak el (222 fő), mint ahányan megszülettek (73 fő). Így elmondhatjuk, hogy a községben depopuláció megy végbe.

A lakosság nem és kor szerinti összetétele a következő: a felmért lakosság közül 285 személyből 181 nő és 104 férfi. Korcsoportonkénti megoszlása: gyerekek 33 fő, munkaképes korúak 156 fő, időskorú 96 fő. A kapott adatok tükrében megszerkesztettük Nagyborzsova korfáját, amelyet egy ötéves felosztásban ábrázoltunk. A korfa alakja egy tölcser alakot vesz fel, amely fentről lefele szűkül. A forma megerősíti, hogy a lakosság jelenleg elöregedő. Egy nagyobb mélyedés látható 20-54 év közötti férfiakkal, amelyet többek között a jelenlegi háború okozott.

Nemzetiségi összetételét legfőbbképpen magyar nemzetiségűek lakják, de egy kisebb ukrán etnikum is jelen van a községben. Összesen 262 magyar, a lakosság 92%-a és 23 ukrán, amely 8%-ot tesz ki Nagyborzsova nemzetiségi összetételéből.

A község vallási összetétele összetett, viszont a legtöbben reformátusok. A település vallási megoszlásának eredménye a következő: 209 református, 23 római katolikus, 17 görögkatolikus, 23 ortodox, 3 Jehova tanúi és továbbá 8 személy, aki nem sorolta magát semmilyen felekezethez sem.

A felmért lakosság döntő többsége középiskolai végzettséggel rendelkezik, összesen 170 fő. Általános iskolai végzettséggel összesen 30 fő rendelkezik. Leginkább az idősebb

korosztályban nagyobb a részaránya az általános iskolát elvégzett személyeknek. Felsőfokú végzettséggel összesen 50 fő rendelkezik.

A családszerkezet meghatározásához az egyedülállókat és az elvált személyeket egy csoportba kategorizáltuk, emellé jöttek a házasok és az özvegyek. Összesen 29 egyedülálló/elvált, 64 özvegy, és 146 fő házas. Az özvegyek között a legtöbb nő, amely a férfiak halandóságát és a nők magasabb várható élettartalmát szemlélteti.

Végül a lakosság mozgását, tehát a migrációt vizsgáltuk. A 2013 és 2024 közötti bejelentett lakcímmel rendelkező lakosság létszámát elemeztük. A lakosság létszáma egy csökkenő tendenciát mutat. Továbbá a községháza adattárából a betelepült személyek létszámát is összegeztük. Összesen 65 személy érkezett a településre 2013-tól. Továbbá a felmérés során megkérdeztük, hogy korábban mely településen születtek. Legöbben Borzsován születtek (191 fő), viszont a legtöbben Váriból (26 fő), Donyeckből (12 fő) és Beregszászból (10 fő) kerültek a településre.

ÖSSZEFOGLALÁS

Nagyborzsova, Ukrajna legnyugatibb megyéjében, Kárpátalján, elhelyezkedő magyar lakta település a Beregszászi járásban. A 2020-as közigazgatási reformtól, pedig a Beregszászi kistérség részét képező község. A járási központtól, Beregszásztól, 11 km-re helyezkedik, a Borzsa-folyó jobb partján. A településen áthalad a Bátyú–Királyháza–Taracköz–Aknaszlatina-vasútvonal, továbbá egy kilométeres bekötőút kapcsolja össze az Ungvár-Munkács-Rahó országúttal.

A szakdolgozatunkban Nagyborzsova lakosságának demográfiai jellemzését mutattuk be. A jellemzéshez saját kutatást végeztünk terepi módszer alkalmazásával, amelyben a lakosság összetételét vizsgáltuk. Továbbá a községháza adattárából kapott adatokkal, ami 2013 és 2024 közötti időszakot foglalja magába, megvizsgáltuk a lakosság születési és halálozási számát és a községben lezajló migrációs folyamatokat is.

A szakdolgozatunk tartalma összesen öt fejezetből áll. Az első fejezetben Nagyborzsova földrajzi fekvése kerül bemutatásra. A második fejezetben a történelmi áttekintése kerül sorra, amelyben összefoglaljuk a falu múltját a. Harmadik fejezetben a természetföldrajzi adottságokról egy jellemzést végzünk, ahol a domborzat, földszerkezeti és geológiai felépítése, éghajlata, vízrajza, főbb talajtípusai, valamint a növény- és állatvilág kerül bemutatásra. Negyedik fejezet mutatja be Nagyborzsova lakosságának demográfiai jellemzését, amelyen a szakdolgozatunk alapul. A fejezetben a lakosság számát és annak időbeli változását mutatjuk be, majd a születések és halálozások számának változását, továbbá a természetes szaporulatot eredményeit. Emellett még lakosság kor- és nem-, nemzetiségi-, vallási -, oktatás és végzettség szerinti összetételét, valamint a migrációs folyamatokat összegzi. Ötödik fejezetben, pedig a téma alkalmazása következik, hogy miként is tudnánk felhasználni a középiskolai földrajzoktatásban.

РЕЗЮМЕ

Село Боржава — заселений угорцями населений пункт Берегівського району, що знаходиться на крайньому заході України в Закарпатті. Після адміністративної реформи 2020 року населений пункт, що входить до складу Берегівської територіальної громади.

Село розташоване в 11 км від районного центру міста Берегове, на правому березі річки Боржава. Через поселення проходить залізнична лінія Батьове–Королеве–Тересва–Солотвино, а під'їзна дорога довжиною один кілометр з'єднає його з національною дорогою Ужгород–Мукачеве–Берегове–Рахів.

У кваліфікаційній роботі представлено демографічна характеристика населення села Боржава. Для характеристики провели власні дослідження, використовуючи польовий метод, в якому досліджували склад населення. Крім того, використовували дані, отримані з бази даних сільської ради, яка охоплює період з 2013 по 2024 роки. Дослідили рівень народжуваності та смертності населення, а також міграційні процеси, що відбуваються в селі.

Загалом під час дослідження було охоплено 320 осіб села. З 320 осіб 35 не бажали брати участь у дослідженні, тому охарактеризували поточну популяцію на основі даних 285 осіб.

Дані за період з 2013 по 2024 роки у роботі представлені у вигляді різних малюнків та діаграм за допомогою програми для роботи з електронними таблицями Microsoft Excel. Спочатку представили показники народжуваності, смертності та природного приросту. Кількість народжень демонструє тенденцію до зниження кількості населення з початку і до кінця досліджуваного періоду. Кількість смертей протягом досліджуваного періоду змінювалася: одного року менше, іншого більше, але все ж таки кожного року помирало більше людей (222 особи), ніж народжувалося (73 особи). Таким чином, можна сказати, що в селі відбувається депопуляція.

Склад населення за статтю та віком такий: з 285 опитаних осіб 181 були жінки та 104 чоловіки. Розподіл за віковими групами: діти 33 особи, люди працездатного віку 156 осіб, люди похилого віку 96 осіб. Етнічний склад села – переважно населений угорцями, але в селі також проживають люди української національності. Релігійний склад села складний, але більшість людей — реформати-кальвіністи. Релігійний розподіл поселення такий: 209 реформатів, 23 римо-католиків, 17 греко-католиків, 23 православних, 3 свідків Єгови та 8 осіб, які не ідентифікували себе з жодною конфесією.

Переважає більшість опитаного населення має середню освіту, загалом 170 осіб. Загалом 30 осіб мають початкову освіту і 50 осіб вищу освіту. Розглядали і рух населення, тобто міграцію.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Benkő Lóránd (2003): Bors vezértől Borzsováig. In: Beszélnek a múlt nevei. Tanulmányok az Árpád-kor tulajdonnevekről. Akadémiai Kiadó Zrt, Budapest. p.133-139
2. Botlik József – Dupka György (1993): Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest. 359 p.
3. Gönczy Sándor (2016): Kárpátalja magmás komplexumai (Adattár, ösföldrajz és esettanulmányok). A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kiadványa. RIK-U Kiadó, Ungvár–Beregszász. 190 p.
4. Izsák Tibor (2007): A beregszászi járás természeti földrajza. KMPSZ kiadványok 40. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász. 51 p.
5. Lehoczky Tivadar (1881): Beregvármegye monográfiája. I. kötet. Pollacsek Miksa könyvnyomdája, Ungvár. p. 122.
6. Lehoczky Tivadar (1881): Beregvármegye monográfiája. III. kötet. Pollacsek Miksa könyvnyomdája, Ungvár. p.165.
7. Mező András (1999). Adatok a magyar hivatalos helységnévadáshoz. Bessenyei György Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke, Nyíregyháza. 575 p.
8. Sebestyén Zsolt (2020): Kárpátalja helységnevei. Pro Print Kft, Nyíregyháza. p.62-63.
9. Sipos Zsigmond (1911): Borzsova monográphiája. Balogh Tamás könyvnyomdája, Beregszász. 298 p.
10. Szarka Krisztina (2023): A vári (Beregszászi járás) temető demográfiai vizsgálata. Földtudományi és Turizmus Tanszék, Beregszász. 79 p.
11. Zágoni Á. Károly, Csátáry György (szerk.) (2005): A nagytiszteletű Beregi Egyházmegye Emlékkönyve. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Levéltára, Nyíregyháza. 293 p.
12. Nagyborzsova családorvosi rendelő adattára, 2025
13. Nagyborzsova Református gyülekezet adattára, 2025
14. Nagyborzsova Községi Tanács adattára, 2025
15. Nagyborzsovai Gimnázium adattára, 2025
16. Nagyborzsovai Nefelejcs Óvoda adattára, 2025

17. Державна служба статистики України, 2001

Szóbeli adatközlő:

Gergely Sándor, Jehova tanúi tag, 2025

Internetes források

18. <https://www.openstreetmap.org/relation/12338803#map=14/48.16047/22.73483>,
2025.01.17.
19. <http://lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/topo/200e/40-48.jpg>
20. <https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary/?bbox=2519979.399398233%2C6127552.610647162%2C2540612.780857182%2C6135268.635588583&map-list=1&layers=5>
<https://www.inaturalist.org/observations/231239736>
21. https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1784_kozsegi_adatai/?pg=57&layout=s
22. https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1881_02/?pg=57&layout=s
23. https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1900_01/?pg=275&layout=s
https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1910_01/?pg=283&layout=s
24. https://library.hungaricana.hu/hu/view/KANepszaml_001_Beregszasz_Nagyborzsova__022_Borzsova-Nagyborsova/?pg=18&layout=s
25. https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1941_demogr_adatok_kozsegek/?pg=61&layout=s
26. <https://lehoczkyintezet.uz.ua/2020/10/01/beregszasz-es-tersegenek-fejlesztési-terve-keszult-2017-ben/>
27. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyborzsova>, 2025.01.17.

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra. Nagyborzsova szomszédos települései	8
2. ábra. Borsova vár vázrajza.....	9
3. ábra. Borsova földvár Vári határában	10
4. ábra. Nagyborzsova terjedelme 1910 körül	12
5. ábra. Nagyborzsova kiterjedése a második katonai felmérés idején	14
6. ábra. A sztálinizmus idején elhurcoltak emlékére állított emlékmű.....	15
7. ábra. Nagyborzsovai duzzasztógát.....	17
8. ábra. A lakosságszám változása 1652 és 2001 között	20
9. ábra. A születések számának változása 2013 és 2024 között	21
10. ábra. A Nagyborzsovai Gimnázium tanulói létszáma 2007 és 2025 között	22
11. ábra. A halálozások számának változása 2013 és 2024 között.....	23
12. ábra. Születések és halálozások aránya (2013-2024)	24
13. ábra. Természetes szaporulat változása 2013 és 2024 között.....	25
14. ábra. Nagyborzsova lakosságának korfája	26
15. ábra. A lakosság nemzetiségi összetétele 2025-ben	27
16. ábra. Nagyborzsova vallási összetétele 2025-ben	28
17. ábra. A lakosság oktatás és végzettség szerinti összetétele	29
18. ábra. Nagyborzsova családszerkezete 2025-ben	29
19. ábra. Betelepülő lakosok aránya 2013 és 2024 között.....	30
20. ábra. A lakosság származásának aránya településenként	31

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat. Születések száma Nagyborzsován 2013 és 2024 között	21
2. táblázat. A lakosság korcsoportonkénti megoszlása	26

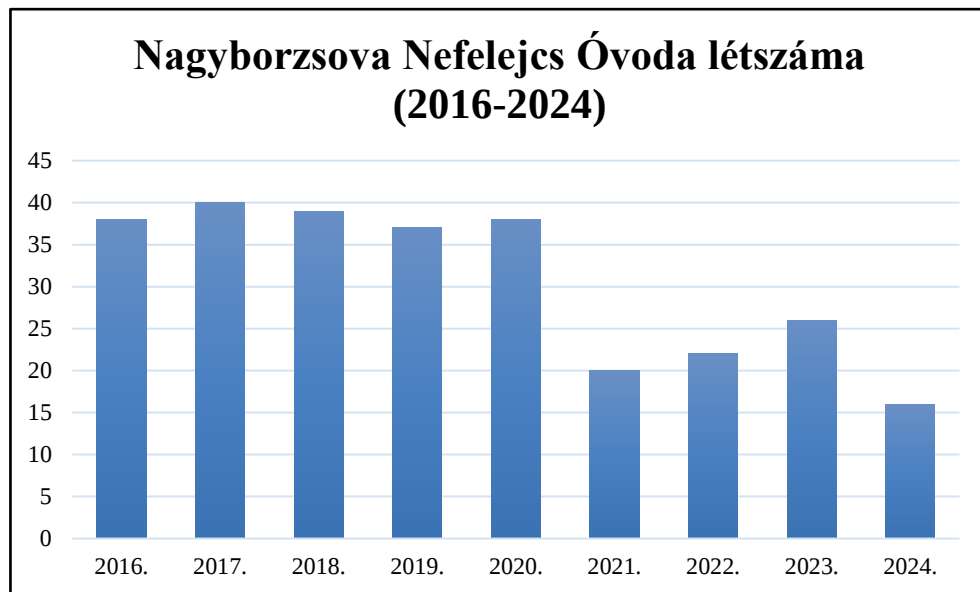
MELLÉKLETEK

1. számú melléklet.

N°	Nem		Születési éve	Születéshely	Korszerkezet			Családi állapot			Nemzetiség				Vallás						Legmagasabb iskolai végzettség		
	Férfi	Nő			0-14 (gyerek)	15-64 (munkaképes)	65 > (idős)	egyedülélő, elvált	házas	özvegy	magyar	ukrán	orosz	egyéb	Református	Római katolikus	Görögkatolikus	Jehova tanúi	Orthodox	Ateista	Egyéb	Általánosiskola	Középiskola
1.																							
2.																							
3.																							
4.																							
5.																							
6.																							
7.																							
8.																							
9.																							
10.																							
11.																							
12.																							
13.																							
14.																							
15.																							
16.																							
17.																							
18.																							
19.																							
20.																							
21.																							
22.																							
23.																							
24.																							
25.																							
Összesen:																							

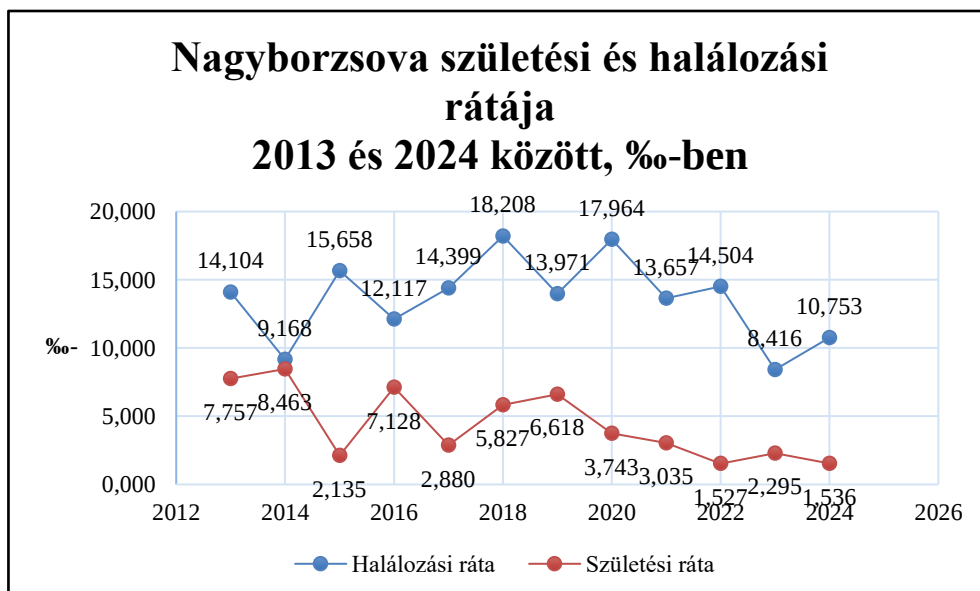
A felmérés során felhasznált kérdőív.

2. számú melléklet

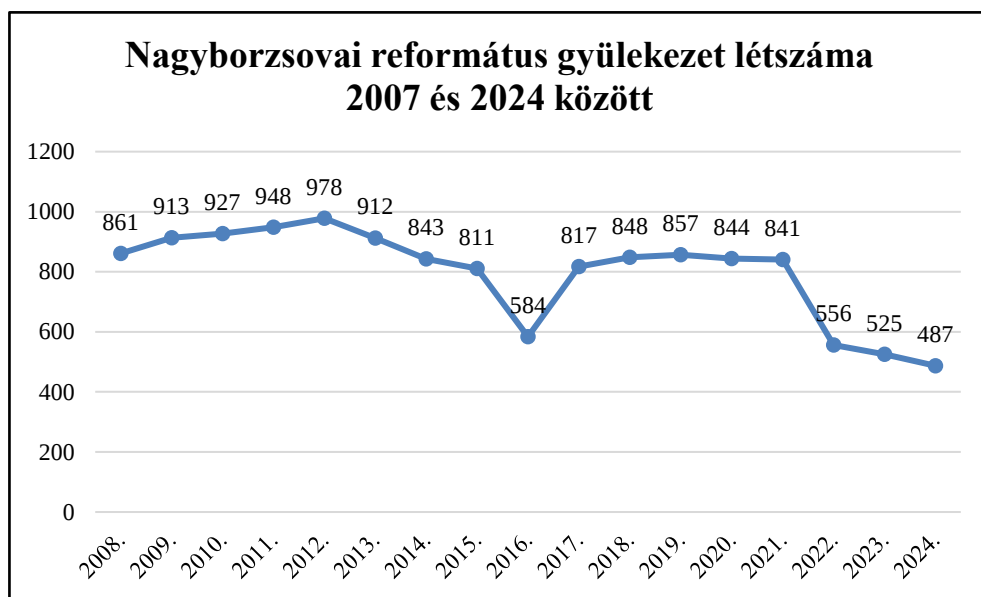
A Nagyborzsovai Nefelejcs Óvoda Létszáma 2016 és 2024 között.

3. számú melléklet

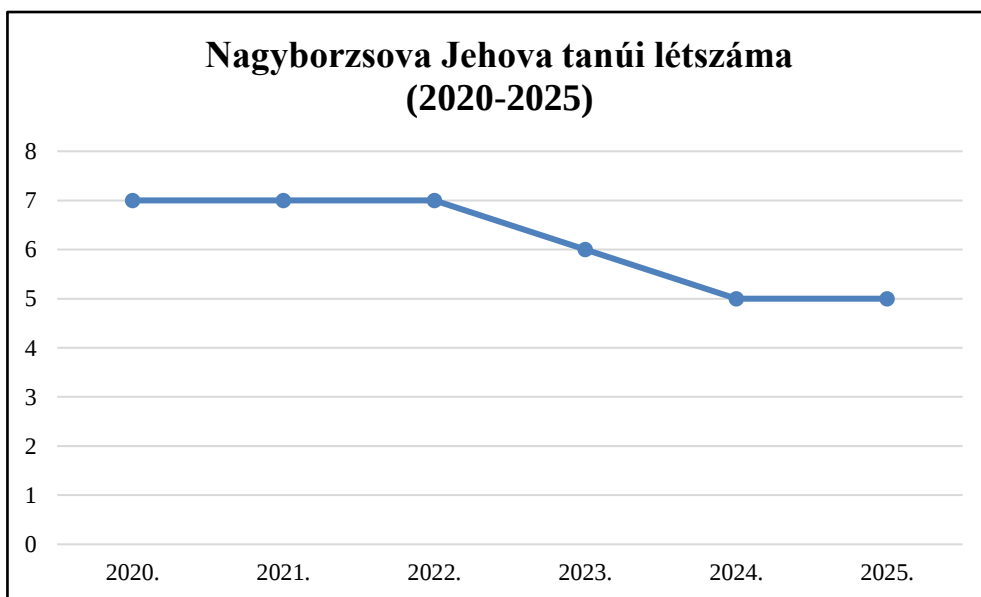
Nagyborzsova születési és halálozási rátája 2013 és 2024 között, ‰-ben

4. számú melléklet

Nagyborzsovai református gyülekezet létszáma 2008 és 2024 között

5. számú melléklet

Nagyborzsova Jehova tanúi létszáma 2020 és 2025 között

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretnék köszönetet mondani témavezetőmnek, Dr. Izsák Tibornak, aki mindig kiváló tanácsokkal látott el szakdolgozatom elkészítése során. Szakmai tapasztalata és odaértése sokban hozzájárult a szakdolgozatom létrejöttéhez. Köszönöm, a tanulmányaim alatt kapott segítségét, türelmét és építő jellegű kritikáit.

Külön köszönetet szeretnék nyújtani Vass Edina kurátoromnak, aki mindig segítséget nyújtott értékes tanácsaival főiskolai éveim alatt.

Végül köszönettel tartozom a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszékének, akik lehetővé tették tanulmányaim elvégzését.

NYILATKOZAT

Alulírott, Illés Gergő földrajz szakos hallgató, kijelentem, hogy a dolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán, a Földtudományi és Turizmus tanszéken készítettem, földrajz diploma megszerzése végett.

Kijelentem, hogy a dolgozatot más szakon korábban nem védtem meg, saját munkám eredménye, és csak a hivatkozott forrásokat (szakirodalom, táblázatok, szoftverek stb.) használtam fel.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárában a kölcsönözhető könyvek között helyezik el.

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ С. БОРЖАВА (БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН) ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ У ШКІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ

Автор

Науковий керівник / Експерт

ІЛЛЕШ GERГЕВ АНДРІЙОВИЧ Стефан Молнар Д.

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

9113

Кількість слів

73763

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	1
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	§	15
Парафрази (SmartMarks)	a	14

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копію тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ: БІЗНЕС-МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ (НА ПРИКЛАДІ БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ) 5/26/2025 Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II)	74 0.81 %